

คุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรส่วนท้องถิ่น

Morality and Ethics for The Local Government Officials

จักรี ศรีจารุมณีญาณ^{1*} และ สมจันทร์ ฉินนกาโม²

Chakkree Sricharumedhiyan¹ and Somchan Qingamo

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

^{1,2}Mahamakut Buddhist University Isan Campus

^{1*}Corresponding author e-mail : chakkree.sri@mbu.ac.th, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5522-5117>

²E-mail: Phrasomchan1233@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0757-9169>

Received 19/02/2022

Revised 02/03/2022

Accepted 03/03/2022

บทคัดย่อ

คุณธรรมและจริยธรรมจะเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น โดยการนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ นอกจากส่งเสริมให้ข้าราชการเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดควรละเว้น หลักคุณธรรมจริยธรรมยังมีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่นหมายถึง หลักการหรือแนวทางปฏิบัติที่ องค์กรประมวลขึ้นให้สมาชิกใช้ยึดถือปฏิบัติ เพื่อเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของคนในองค์กรหรืออาชีพ เดียวกันให้อยู่ในความถูกต้องดีงาม การรับราชการและเป็นข้าราชการท้องถิ่นที่ดี จึงนอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ตามที่องค์กรนำมากำหนดกรอบเพื่อเป็นแนวทางให้ข้าราชการยึดถือปฏิบัติแล้วกับท้องถิ่นยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพรับราชการเพื่อเป็นปัจจัยเสริมสร้างมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมให้เป็นข้าราชการที่ดีในอนาคต

คำสำคัญ คุณธรรมจริยธรรม, ข้าราชการท้องถิ่น

Abstract

Morality and ethics It can be seen that the performance of local government officials by applying moral and ethical principles as guidelines for conduct In addition to promoting the vassals as valuable persons behave as a good government official able to distinguish what is good what should be ignored Moral and ethical principles are also important to organizations or agencies. Moral and ethical principles in the performance of local government officials mean. Principles or guidelines that The organization is compiled for members to use to adhere to. in order to regulate the behavior of people in the organization or profession the same to be in good correctness Serving and being a good local government official Therefore, in

[1]

Citation:

จักรี ศรีจารุมณีญาณ และ พระสมจันทร์ ฉินนกาโม (2565). คุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรส่วนท้องถิ่น. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 1-12.
Sricharumedhiyan, C., & Qingamo, S. (2022). Morality and Ethics for The Local Government Officials. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 1-12; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.22>

.....

addition to having to behave in accordance with the principles of morality and ethics According to the organization to set a framework as a guideline for civil servants to adhere to. and the local people also need to have a good attitude towards civil service careers as a factor that enhances moral and ethical standards to be good civil servants in the future.

Keywords: Morality, Ethics, Local Government Officials

บทนำ

ธรรมชาติของมนุษย์ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งบุคคลที่อยู่รอบข้างและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อการบริหารงานจะได้เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ โดยธรรมชาติมนุษย์เป็นอย่างไร เกิดมาพร้อมที่จะเป็นคนดีหรือคนชั่ว หรือไม่ดี ไม่ชั่ว แต่มาดี ชั่ว เพราะการอบรมเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมทำให้เป็นในภายหลัง เรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ ในการศึกษาธรรมชาติของมนุษย์นี้ สามารถศึกษาได้หลายแนวทาง เช่น แนวคิดทางปรัชญา แนวจิตวิทยา แนวมานุษยวิทยา แนวสังคมวิทยา เป็นต้น หลักคุณธรรมและจริยธรรม เป็นค่านิยมพื้นฐานสำหรับการยึดถือและประพฤติปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันของสังคม การปฏิบัติราชการก็เช่นเดียวกันที่จะต้องมีความคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อการเป็นข้าราชการที่ดี เป็นครูหรืออาจารย์ที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดี การปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น โดยการนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ นอกจากส่งเสริมให้ข้าราชการเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดควรละเว้น หลักคุณธรรมจริยธรรมยังมีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ คุณธรรมจริยธรรมนับเป็นกลไกของสังคมที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติและจะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะหากคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็จะมีความสุขแต่ ถ้าคนในสังคมไม่ดีก็就会有ความวุ่นวายเดือดร้อน ฉะนั้นแล้วคุณธรรมจริยธรรมจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยในการเตือนสติการกระทำของมนุษย์ให้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต โดยสังคมใดมีผู้ที่มีคุณธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก สังคมนั้นย่อมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (พรพิทักษ์ เหมบาสุตย์, 2563)

ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการโดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือจากเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาจัดเป็นเงินเดือนของข้าราชการ โดยการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น ณ ปัจจุบัน ตามคำสั่ง คสช. 8/2560 เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการเกี่ยวกับการสอบบรรจุหรือการคัดเลือก การสอบคัดเลือกจะดำเนินการโดย คณะกรรมการ

กลางสอบแข่งขันพนักงานส่วนท้องถิ่น (กสอ.) ซึ่งการสอบจะแบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก.) ภาคความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง (ภาค ข.) และภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง (ภาค ค.) (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการโดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือจากเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาจัดเป็นเงินเดือนของข้าราชการ โดยการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น ปัจจุบัน ตามคำสั่ง คสช. 8/2560 เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารงานส่วนบุคคลท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินการเกี่ยวกับการสอบบรรจุหรือการคัดเลือก การสอบคัดเลือกจะดำเนินการโดย คณะกรรมการกลางสอบแข่งขันพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งการสอบจะแบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ ภาคความรู้ความสามารถทั่วไป ภาคความรู้ความสามารถเฉพาะตำแหน่ง และภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ดีต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ ข้าราชการท้องถิ่นที่ดี ต้องไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติ พี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง ข้าราชการที่ดีต้องไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย ข้าราชการที่ดีต้องไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการรัฐวิสาหกิจองค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ข้าราชการท้องถิ่นที่ดี ต้องละเว้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่มิชอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ ข้าราชการที่ดีต้องไม่เรียกรับหรือยอมจะรับของขวัญ เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมจรรยาหรือเป็นการให้ตามประเพณีหรือให้แก่บุคคลทั่วไป ข้าราชการท้องถิ่นที่ดีต้องไม่ใช้ตำแหน่ง หรือกระทำการที่เป็นคุณ หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพราะมีอคติไม่เสนอ หรืออนุมัติโครงการซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้ประโยชน์อันมิควรได้ ข้าราชการต้องเคารพ และปฏิบัติตาม

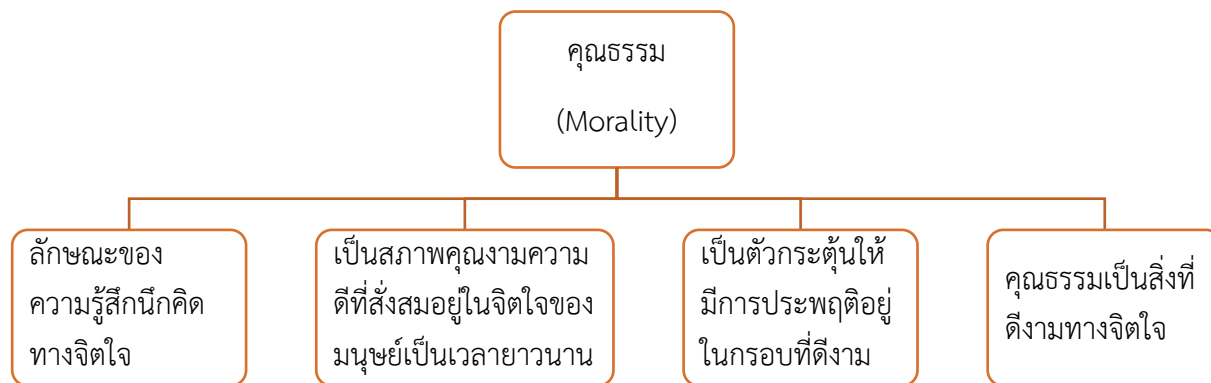
รัฐธรรมนูญ และกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา ข้าราชการที่ดี ต้องไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่ชอบด้วยกฎหมายในกรณีมีข้อสงสัย หรือมีข้อทักท้วงว่าการกระทำไม่ชอบ ต้องแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา และจะดำเนินการต่อไปได้ต่อเมื่อได้ขอยุติจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว ในกรณีที่เห็นว่าคำสั่งผู้บังคับบัญชา หรือการดำเนินการใดที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้องไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต้องทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ในกรณีที่เห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องทำเรื่องเสนอให้หัวหน้าส่วนราชการพิจารณา และส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการให้ได้ขอยุติทางกฎหมายต่อไป ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น ข้าราชการที่ดี ต้องไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเอง ถูกรองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลียงกฎหมาย เมื่อทราบว่ามีภละเมิดกฎหมายในส่วนราชการของตน หัวหน้าส่วนราชการต้องดำเนินการที่จำเป็น เพื่อให้เกิดการเคารพกฎหมายขึ้นโดยเร็ว เมื่อได้รับคำร้อง หรือคำแนะนำจากผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือหน่วยงานอื่นว่ากฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ สร้างภาระเกินสมควรแก่ประชาชน หรือสร้างความไม่เป็นธรรม ต้องดำเนินการทบทวนกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับดังกล่าวโดยเร็ว (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

กล่าวได้ว่าข้าราชการส่วนท้องถิ่นจึงเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ละเมิดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม จะเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น โดยการนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ นอกจากส่งเสริมให้ข้าราชการเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดควรละเว้น หลักคุณธรรมจริยธรรมยังมีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ หลักคุณธรรมจริยธรรม ถือเป็นเครื่องมือกับค่าความประพฤติของข้าราชการ มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ชัดเจนและเป็นสากล ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับองค์กรและตัวบุคคล นอกจากนั้นหลักคุณธรรมและจริยธรรม ยังเป็นเครื่องมือตรวจสอบการทำงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ อีกด้วย หลักคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เกิดรูปแบบองค์กรอันเป็นที่ยอมรับ เพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับหน่วยงานหรือองค์กร ทำให้ผู้มารับบริการหรือประชาชนรวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ หลักคุณธรรมและจริยธรรมทำให้เกิดพันธะผูกพันระหว่างองค์กรและข้าราชการในทุกระดับโดยให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในขอบเขตสร้างระบบความรับผิดชอบของข้าราชการต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อประชาชน และต่อสังคม ตามลำดับ หลักคุณธรรมจริยธรรมภายในองค์กร ช่วยป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน คุณธรรมจริยธรรมภายในองค์กรถือเป็นค่านิยมร่วม สำหรับองค์กรและข้าราชการทุกคนพึง

ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับระเบียบและกฎข้อบังคับอื่น ๆ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม

คุณธรรมเป็น ภาพของจิตใจกล่าวคือคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น เมตตา คือ ความรักปรารถนาดี เป็นมิตร อยากให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณา คือ ความสงสารอยากช่วยเหลือผู้อื่นมีความสุข มุทิตา คือ ความพลอยยินดีพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่ประสบความสำเร็จให้มีความสุขหรือก้าวหน้าในการทำสิ่งที่ตั้งงาม อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง เพื่อรักษาธรรมเมื่อผู้อื่นควรจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของเขาตามเหตุและผลจากะ คือ ความมีน้ำใจเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว (เจตน ดันตวิณิชาชนน. 2559; พระธรรมปิฎก (ป.อ.ยุตโต, 2540) คำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกันได้เป็น “คุณธรรม จริยธรรม” (Moral Virtues) มีความหมายว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม หรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม” คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพ ลักษณะอันนำมาซึ่งคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งงามตามคำสั่งสอนในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดในตัวบุคคลมากที่สุด (พระบำรุง ปญญาโณ (โพธิ์ศรี). 2554) คุณธรรม คือ ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ จนเกิดจิตสำนึกที่ดี มีความกตัญญู เป็นต้น (ตรุณี คิตกกล้า. 2556) คุณธรรม คือ ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ และ เป็นสุภาพชน เป็นต้น จนเกิดจิตสำนึกที่ดี รู้สึกรับผิดชอบ ชั่ว ดี เกรงกลัวต่อการทำความชั่ว โดยประการต่าง ๆ เมื่อจิตเกิดคุณธรรมขึ้นแล้ว จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า “เป็นผู้มีคุณธรรม” (พระวิจิตรธรรมาภรณ์. 2556) คุณธรรม คือ ความดีงามในจิตใจที่ทำให้บุคคลประพฤติดี ผู้มีคุณธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดีด้วยความรู้สึกในทางดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับกิเลสซึ่งเป็นความไม่ดีในจิตใจ ผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ที่ไม่มาก ด้วยกิเลสซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี (ศิริณี รักษาชาติ. 2564) ดังนั้นกล่าวได้ว่า คุณธรรม หมายถึงลักษณะของความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ เป็นสภาพคุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์เป็นเวลายาวนานเป็นตัวกระตุ้นให้มีการประพฤติอยู่ในกรอบที่ดีงาม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ตั้งงามทางจิตใจ

แผนภาพที่ 1 ความหมายคุณธรรม

องค์ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรม

คำว่า “จริย” หมายถึง ความประพฤติปฏิบัติที่ควรประพฤติ ส่วน “จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฎศีลธรรม (อานนท์ จำลองกุล. 2559; พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) “จริยธรรม” แยกออกเป็น จริย + ธรรม ซึ่งคำว่า จริย หมายถึง ความประพฤติหรือปฏิบัติที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมายหลายประการ เช่น คุณความดี, หลักคำสอนของศาสนา, หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น “จริยธรรม” จึงมีความหมายตามตัวอักษรว่า “หลักแห่งความประพฤติ” หรือ “แนวทางของการประพฤติ” จริยธรรม เป็นสิ่งที่ควรประพฤติ มีที่มาจากบทบัญญัติหรือคำสั่งสอนของศาสนา หรือใครก็ได้ที่เป็นผู้มีจริยธรรม และได้รับความเคารพนับถือมาแล้ว สอดคล้องกับหลักสากล และไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น (ดร.ณิ คิตกล้ำ. 2556) จริยธรรม หมายถึง หลักปฏิบัติอันเหมาะสมเป็นที่ยอมรับในกลุ่มบุคคลหรือสังคมให้ยึดถือปฏิบัติ (อัศวิน แสงพิกุล. 2556) จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์แห่งความประพฤติหรือหลักความจริงที่เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ ตามหลักและกฎของศีลธรรม (ศิลป์ ชื่นนิรันดร์. 2560) จริยธรรม (ethics) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติที่ถูกต้องและการมีชีวิตที่ดี มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ศีลธรรม” (morals) แต่แตกต่างกันในแง่ที่ว่า คำว่า “จริยธรรม” จะมีนัยของความประพฤติที่ถูกต้องและชีวิตที่ดีในเชิงทฤษฎี ในขณะที่ คำว่า “ศีลธรรม” จะมีนัยของความประพฤติที่ถูกต้องและการมีชีวิตที่ดีในความเป็นจริง (ประโยชน์ สังกสิน. 2563) จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม จริยศาสตร์ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ แสวงหาเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูกไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร (อัมพร ภาวศุทธ. 2560) กล่าวได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางของการประพฤติหรือข้อปฏิบัติตนเป็นคนดีตามลักษณะทางขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ เห็นว่าถูกต้องและต้องการให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเองและส่วนรวม

แผนภาพที่ 2 ความหมายจรรยาบรรณ

อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปคนมักจะใช้สองคำนี้ไปพร้อมๆกัน คุณธรรม จริยธรรม สองคำนี้เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันในด้านคุณงามความดี กล่าวคือ จริยธรรมคือความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกายและวาจา สมควรที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองและคนในสังคมรอบข้างมีความสุขสงบ เยือกเย็น จริยธรรมเป็นเรื่องของการฝึกนิสัยที่ดี โดยกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ผู้มีความประพฤติดีงามอย่างแท้จริงจะต้องเป็นผู้มีความรู้สึกในด้านดีอยู่ตลอดเวลา คือ มี คุณธรรม อยู่ในจิตใจหรืออาจกล่าวได้ว่า จริยธรรม เป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติเป็นพฤติกรรมภายนอก ส่วนคุณธรรมเป็นสภาพคุณงามความดีภายในจิตใจ ซึ่งทั้งสองส่วนต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกายและวาจานั้นย่อมเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์และเป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจและสติปัญญา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ควบคู่กันไป คือ การพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม (พระวิจิตรธรรมาภรณ์. 2556) ดังนั้น คุณธรรม จริยธรรม คือ พื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและแห่งวิชาชีพนั้น ๆ ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นควรยึดเป็นหลักในการทำงาน เพื่อจะได้มีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความผาสุกสืบไป

มาตรฐานจรรยาบรรณสำหรับการเป็นข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี

[7]

Citation:

จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และ พระสมจันทร อินนากโม (2565). คุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรส่วนท้องถิ่น. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 1-12.
Sricharumedhiyan, C., & Qingamo, S. (2022). Morality and Ethics for The Local Government Officials. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 1-12; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.22>

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง ปฏิบัติภารกิจ, ทำหน้าที่, เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด โดยทับซ้อนกับพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น มีอำนาจหน้าที่ในการประสานและร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น รวมตลอดทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตน ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่จึงเป็นการปฏิบัติภารกิจหรือการทำหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายในตำแหน่งหน้าที่ของตนเองที่ได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประสานและร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตนร่วมกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2564) ได้พูดถึงการรับราชการในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ข้าราชการท้องถิ่นที่ดีมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในหลัก 10 ประการ ดังนี้ (1) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม (3) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ (4) การยึดถือประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน (5) การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย (6) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ (7) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง (8) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ (9) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ (10) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

ข้าราชการท้องถิ่นต้องมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม ข้าราชการท้องถิ่นที่ดี ต้องอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ละเว้นการกระทำที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน หรือของข้าราชการอื่น ใช้ดุลพินิจตัดสินใจโดยปราศจากอคติส่วนตัว แต่พิจารณาไปตามข้อมูลหลักฐานและความเหมาะสมของแต่ละกรณี เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรีบแก้ไขและแจ้งให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ ไม่ขัดขวางการตรวจสอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมาย หรือประชาชนโดยให้ข้อมูลที่เป็นจริงและครบถ้วน เมื่อได้รับการร้องขอในการตรวจสอบ ไม่สั่งราชการด้วยวาจา กรณีสั่งราชการด้วยวาจาให้ผู้ได้บังคับบัญชาบันทึกเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรตามคำสั่ง เพื่อให้ผู้สั่งพิจารณาสั่งการต่อไป

ข้าราชการที่ดีต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วง โดยไม่หลีกเลี่ยง ละเลย หรือละเว้นการใช้อำนาจเกินกว่าที่มีอยู่ตามกฎหมาย ข้าราชการที่ดีต้องปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ข้าราชการที่ดีต้องให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มาติดต่อ ข้าราชการที่ดี ต้องละเว้นการให้สัมภาษณ์ การอภิปราย การแสดง

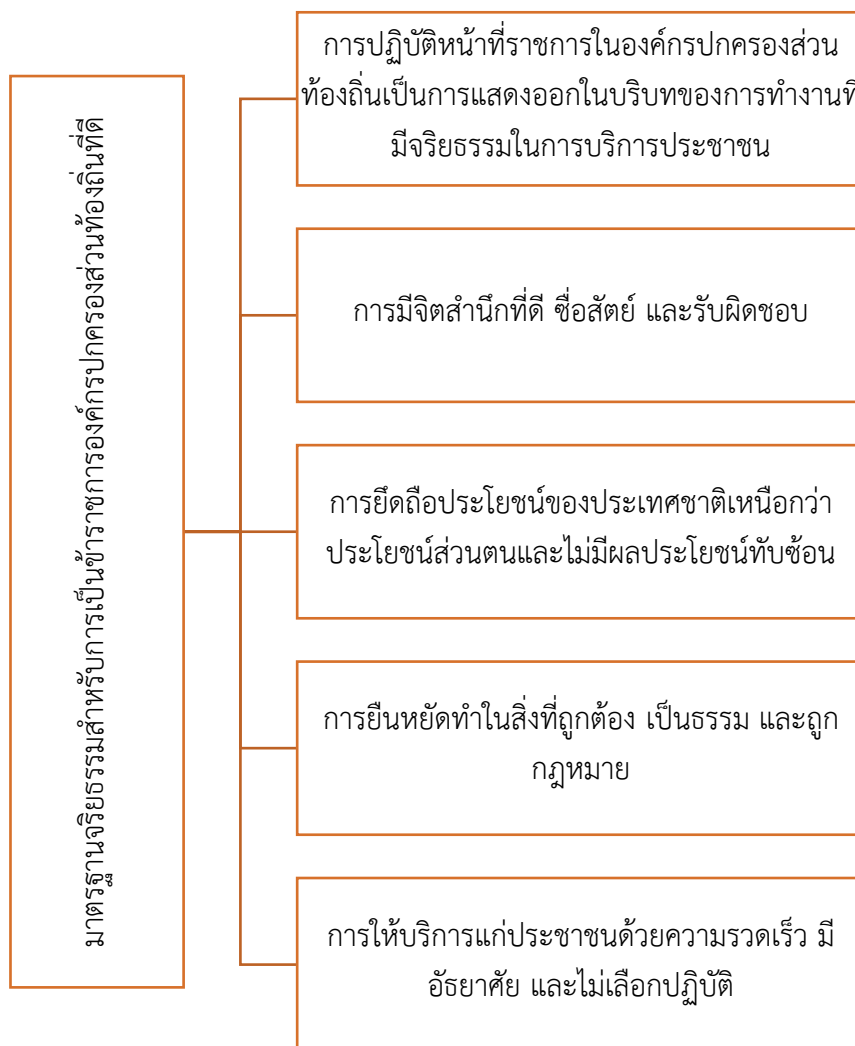

ปาฐกถา การบรรยาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์อันกระทบต่อความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ เทียบธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด ข้าราชการที่ดีต้องไม่ลอกหรือนำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเองโดยมิได้ระบุแหล่งที่มา (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ข้าราชการที่ดีต้องไม่ใช่ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินงานไปเพื่อการอื่น อันไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น ข้าราชการที่ดีต้องชี้แจง แสดงเหตุผลที่แท้จริงอย่างครบถ้วนในกรณีที่กระทำอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพบุคคลอื่น ทั้งนี้ต้องดำเนินการภายในสัปดาห์วันทำการ นับแต่กระทำดังกล่าวหรือได้รับการร้องขอ ข้าราชการที่ดีต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพ และมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด ข้าราชการที่ดีต้องปฏิบัติงานโดยมุ่งให้เกิดผลดีที่สุจริตเต็มกำลังความสามารถ ข้าราชการที่ดีต้องใช้งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์ที่ทางราชการจัดให้ด้วยความประหยัดคุ้มค่า ข้าราชการที่ดีต้องใช้ความรู้ความสามารถ ตามคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพโดยเคร่งครัด

ข้าราชการที่ดีต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้าราชการที่ดีต้องไม่แสดงการต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และไม่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินีและพระราชทายาทไม่ว่าทางกายหรือทางวาจา ข้าราชการที่ดีต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม ข้าราชการที่ดีต้องไม่ละเมิดหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา และประเพณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างประมวลจริยธรรมนี้กับหลักสำคัญทางศีลธรรม ศาสนา หรือประเพณี ข้าราชการต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาส่วนราชการทุกระดับชั้นต้องปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเที่ยงธรรม และควบคุมให้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยเคร่งครัด หัวหน้าส่วนราชการและผู้บังคับบัญชาในส่วนราชการ ต้องสนับสนุนส่งเสริมและยกย่องผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความซื่อสัตย์มีผลงานดีเด่น และยึดมั่นในระบบคุณธรรม ข้าราชการที่ดีต้องไม่กระทำการใดอันอาจนำความเสื่อมเสียและไม่ไว้วางใจให้เกิดแก่ส่วนราชการหรือราชการโดยรวม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

ดังนั้นมาตรฐานจริยธรรมสำหรับการเป็นข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี คือ การปฏิบัติหน้าที่ราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการแสดงออกในบริบทของการทำงานที่มีจริยธรรมในการบริการประชาชน เช่น การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ เป็นต้น

แผนภาพที่ 3 มาตรฐานจริยธรรมสำหรับการเป็นข้าราชการองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี

บทสรุป

จะเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่น โดยการนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ นอกจากส่งเสริมให้ข้าราชการเป็นบุคคลที่มีคุณค่า ปฏิบัติตนเป็นข้าราชการที่ดี สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดี สิ่งใดควรละเว้น หลักคุณธรรมจริยธรรมยังมีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ หลักคุณธรรม จริยธรรม เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนามีความหมดจดบริสุทธิ์ และสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยเหตุผล ซึ่งบุคคลจะสามารถศึกษาและปฏิบัติด้วยปัญญา ด้วยความเพ่งพินิจให้เกิดประโยชน์ คือความสำคัญ ความผาสุกแก่ตนโดยอ้อมอย่างเที่ยงแท้ ตั้งแต่ประโยชน์ขั้นพื้นฐาน คือการตั้งตัวให้เป็นปรกติสุข จนถึงประโยชน์ขั้นปรมาตม คือหลุดพ้นจากเครื่องเกาะเกี่ยวร้อยรัดทุกประการ ข้อนี้เป็นลักษณะพิเศษในพระพุทธศาสนา ซึ่งทำให้

[10]

Citation:

จักรี ศรีจารุมณีญาณ และ พระสมจันทร ฉินนกาโม (2565). คุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรส่วนท้องถิ่น. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 2 (3), 1-12.
Sricharumedhiyan, C., & Qingamo, S. (2022). Morality and Ethics for The Local Government Officials. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 2 (3), 1-12; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.22>

พระพุทธศาสนามีค่าประเสริฐสุด เป็นลักษณะพิเศษของหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทุกศาสนามีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป อันเป็นที่มาของความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในกลุ่มต่างกันด้วย เป็นการช่วยให้มนุษย์ต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันด้วยคุณธรรมและจริยธรรมนำคนในโลกให้อยู่กันอย่างมีความสุขตลอดกาล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). *หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่นที่ดี*. ศูนย์รวมแนวข้อสอบ ทวิสอบ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสอบ ก.พ. (2021) . [Online] สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก <https://gorporonline.com/articles/academic-principles-of-good-police-duty/>
- เจตน์ ตันตวิณิชานนท์. (2559). *การปลูกฝังจริยธรรมในเยาวชนตามทัศนะของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จริยศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดร.ณิ คัดกล้า. (2556). *ความหมายของจริยธรรม 3 กรกฎาคม*. [Online] สืบค้นเมื่อ 4 พ.ย. 2564 จาก www.dhamma.mbu.ac.thกรกฎาคม 3, 2013
- ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2563). *แนวคิดเชิงจริยธรรมในโลกตะวันตก*. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 10 (1), 127-154.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม*. [Online] สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก https://m.baanjomyut.com/library_3/extension-2/ethics/01.html
- พรพิทักษ์ เข็มบาสัตย์, วรณพล พิมพะสาสี. (2563). *แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย*. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 9 (2), 63-80.
- พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี). (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิจิตรธรรมาภรณ์. (2556). *คุณธรรมและการบริหารงานความหมายของคุณธรรมจริยธรรม*. สถาบันพระปกเกล้า ส. เจริญการพิมพ์. [Online] สืบค้นเมื่อ 4 พ.ย. 2564 จาก <https://sites.google.com/site/daruneekidkla/home>
- ศิราณี รักษาชาติ. (2564). *ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย*. มหาสารคาม : คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- .....
- ศิลป์ ชื่นนิรันดร์. (2560). การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยเอ็ด*, 6 (2), 216.
- อัมพร ภาวสุทธิ. (2560). จริยธรรมวิชาชีพกับพุทธจริยศาสตร์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University* (ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ), 10 (3), 2288-2303.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2556). จริยธรรมการวิจัย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 81 (9), 137 – 48.
- อานนท์ จำลองกุล. (2559). จริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัยในคน. *จุฬาลงกรณ์เวชสาร*, 60 (3): 247–54.